

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला
उन्हाळी सराव परीक्षा (2017 - 2018)

बी.ए.- 1st Year sem.- 1

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: योग्य पर्याय निवडा.

१) एडम स्मिथच्या मते अर्थशास्त्र हे शास्त्र आहे.

अ) दुर्मिळतेचे ब)संपत्तीचे क)कल्याणाचे ड)यापैकी नाही

२) अर्थशास्त्राच्या जनक कोण आहे?

अ) अँडम स्मिथ ब) मार्शल क) केम्स ड)यापैकी नाही

३) मानवी गरजाअसतात.

अ) मर्यादित ब)अमर्यादित क)स्थिर ड)यापैकी नाही

४) अर्थशास्त्राची दुर्मिळतेवर आधारित व्याख्यायांनी केली. अ) एडम स्मिथ ब) रॉबिन्स क)मार्शल ड)यापैकी नाही

५) आर्थिक नियमअसतात. अ)प्रवृत्तीदर्शक ब)वास्तविक क)सत्य ड)यापैकी नाही

६) अर्थशास्त्राचा सूक्ष्मदर्शी अभ्यास म्हणजे.

अ)स्थिर अर्थशास्त्र ब)स्थूल अर्थशास्त्र क) सूक्ष्म अर्थशास्त्र ड) यापैकी नाही

७) अर्थशास्त्राची कल्याणावर आधारित व्याख्या..... यांनी केली .

अ)एडम स्मिथ ब) मार्शल क)रॉबिन्स ड) यापैकी नाही

८) अर्थशास्त्रात मुख्यत्वे यांचा अभ्यास होतो. अ)संपत्ती ब)आरोग्य क)राजकारण ड)यापैकी नाही

प्र.२: लघुतरे लिहा.

अ) पुरवठ्याचा नियम स्पष्ट करा.

ब) मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

क) आराहसी किंवा हासमान उपयोगीता नियम स्पष्ट करा.

ड) मागणीचा नियम स्पष्ट करा.

किंवा

- e) मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- f) मागणी म्हणजे काय.
- g) मागणी व पुरवठा यातील तुलना स्पष्ट करा.
- h) गिफेनचा विरोधाभास स्पष्ट करा.

प्र.३: महामान उत्पादनाच्या अंतर्गत आणि बाह्य बचती स्पष्ट करा.

किंवा

महामान उत्पादनाच्या अंतर्गत आणि बाह्य अबचती स्पष्ट करा.

प्र.४: लघुतरे लिहा.

- अ) एखादी काराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) पूर्ण स्पर्धेचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) मूल्य भेदाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) एकाधिकारयुक्त किंवा पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

- e) अल्पाधिकार स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- f) एकाधिकारचे प्रकार स्पष्ट करा.
- g) पूर्ण स्पर्धा आणि अपूर्ण स्पर्धा या दोघांमधील तुलना स्पष्ट करा.
- h) मूल्य भेदनाच्या आवश्यक अटी कोणत्या.

प्र.५: रिकार्डोचा खंड सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

- मूमी आणि श्रम या घटकांचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

हिवाळी सराव परीक्षा (2017 - 2018)

बी.ए.- 2nd year sem.-3

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र. १ : थोडक्यात उत्तरे द्या.

- अ) स्थूल अर्थशास्त्राची व्याख्या सांगा.
- ब) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाच्या पद्धती सांगा.
- क) स्थूल अर्थशास्त्राचे महत्व सांगा.
- ड) जी.डी.पी म्हणजे काय ते सांगा.
किंवा
- e) स्थूल अर्थशास्त्राच्या मर्यादा सांगा.
- f) प्रति व्यक्ती उत्पन्न (par capita income) स्पष्ट करा.
- g) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनातील अडचणी सांगा.
- h) स्थूल अर्थशास्त्राची उपयोगिता स्पष्ट करा.

प्र.२: वस्तुविनिमय पद्धती म्हणजे काय? वस्तू विनिमय पद्धतीतील अडचणी सांगा.

किंवा

फिशर चा मुद्रा परिमाण सिद्धांत सांगा.

प्र.३: थोडक्यात उत्तरे द्या.

- अ) स्फीती म्हणजे काय ते सांगा.
- ब) अपस्फीतीची कारणे सांगा.
- क) स्फीतीच्या नियंत्रणाच्या उपाययोजना सांगा.
- ड) अपस्फीतीचा गुंतवणूक दारावर /व्यापारी वर्गावर होणारा परिणाम सांगा.
किंवा
- e) 'अपस्फीतीपेक्षा स्फीतीचा काळ चांगला' असतो स्पष्ट करा.
- f) स्फीतीचा रोजगारावर होणारा परिणाम सांगा.
- g) संस्फीतीची संसाधने सांगा.
- h) उपस्फीती म्हणजे काय, लक्षणे सांगा.

प्र.४: 'से' चा बाजारपेठेचा नियम सांगा.

किंवा

गुंतवण गुणक म्हणजे काय? गुणकाच्या मर्यादा सांगा.

प्र.५: योग्य पर्याय निवडा.

१) दोन राज्यांमध्ये होणाऱ्या व्यापारालाव्यापार म्हणतात.

अ) आंतरराष्ट्रीय. ब) अंतर्गत क) यापेक्षा भिन्न

२) तुलनात्मक उत्पादन वय सिद्धांत यांनी मांडला.

अ) अँडम स्मिथ. ब) मार्शल. क) रिकार्डो

३) आंतरराष्ट्रीय व्यापारातून सहकार्याची समजूतदारपणा वाढत जाऊन सांस्कृतिक देवाणघेवाण.....

अ) वाढत जाते ब) वाढत नाही क) यापैकी नाही

४) तुलनात्मक उत्पादन वय सिद्धांतकालावधीला मांडला आहे.

अ) अल्प ब) दीर्घ क) दोन्ही

५) भारत, अमेरिका दरम्यान असणाऱ्या व्यापार व्यापार होय.

अ) अंतर्गत ब) आंतरराष्ट्रीय क) आंतरजिल्हा

६) तुलनात्मक उत्पादन वय सिद्धांतात दोन देश ववस्तूचा विचार केला.

अ) दोन ब) तीन क) चार

७) रिकार्डोच्या तुलनात्मक उत्पादनवैय सिद्धांतात उत्पादनाच्याघटकाला अधिक महत्त्व आहे.

अ) भूमी ब) श्रम क) भांडवल

८) विदेशी चलनविषयक समस्या सोडविण्यासाठीव्यापार फायदेशीर ठरले.

अ) अंतर्गत ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार क) दोन्ही नाही

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2017 - 2018)

बी.ए.- 1st Year sem.- 2

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: योग्य पर्याय लिहा.

१) महाराष्ट्राची स्थापना रोजी झाली.

● 1 मे 1960 ब) 1 जून 1960 क) 1 जुलै 1960 ड) यापैकी नाही

२) महाराष्ट्रात प्रशासकीय विभाग किती आहेत.

अ) पाच ब) सहा क) सात ड) यापैकी नाही

३) कळसुबाईचे शिखर कोणत्या जिल्ह्यात आहे.

अ) नाशिक ब) नगर क) पुणे ड) कोल्हापूर

४) सहयाद्री पर्वत रांगेची लांबी सुमारे किलोमीटर एवढी आहे . अ) बाराशे ब) चौदाशे क) सोळाशे ड) अठराशे

५) महाराष्ट्रात दगडी कोळशाच्या खाणी..... येथे सापडतात.

अ) विदर्भ ब) मराठवाडा क) पश्चिम महाराष्ट्र ड) कोकण

● 2013- 14 मधील चालू किमतीनुसार असलेल्या दरडोई उत्पन्न बाबत देशातील एकूण राज्यांमध्ये महाराष्ट्राचा क्रमांक लागतो .

अ) प्रथम ब) तिसरा क) पाचवा ड) सहावा

७) कृष्णा नदीचा उगम येथून होतो.

अ) त्र्यंबकेश्वर ब) महाबळेश्वर क) चिखलदरा ड) यापैकी नाही

८) महाराष्ट्राचा राज्य प्राणी कोणता .

अ) वाघ ब) सिंह क) हरीण ड) शेकरू

प्र.२: महाराष्ट्रातील लोकसंख्या वाढीची प्रवृत्ती स्पष्ट करून लोकसंख्या वाढीची कारणे लिहा.

किंवा

स्थलांतर म्हणजे काय ? स्थलांतराचे प्रकार स्पष्ट करून महाराष्ट्रातील स्थलांतराचे स्थूल स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३: लघुतरे लिहा.

- अ) पीक संरचना म्हणजे ?काय स्पष्ट करा.
- ब) शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय स्पष्ट करा.
- क) भू-सुधारणा म्हणजे काय महाराष्ट्रातील विविध भू सुधारणा स्पष्ट करा.
- ड) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे फायदे लिहा.
किंवा
- e) हरित क्रांतीचे यश अपयश स्पष्ट करा.
- f) महाराष्ट्रातील शेतीच्या अल्प उत्पादकतेची कोणतेही चार कारणे लिहा.
- g) महाराष्ट्रातील कोणत्याही दोन प्रमुख पिकाविषयी माहिती लिहा.
- h) पीक संरचना म्हणजे ?काय स्पष्ट करा

४: कृषी आधारित उद्योगांच्या समस्या सांगून त्यावरील उपाय सुचवा.

किंवा

आर्थिक विकासात वाहतुकीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.५ लघुतरी लिहा.

- अ) स्वतंत्र विदर्भाच्या चळवळीविषयी थोडक्यात माहिती द्या.
- ब) विदर्भातील शेतकरी आत्महत्येची कोणतीही चार कारणे द्या.
- क) विदर्भातील ऊर्जा स्रोतावर माहिती लिहा.
- ड) जंगलाची कोणतीही चार महत्त्व लिहा.
किंवा
- e) विदर्भातील ऊर्जा स्रोतावर माहिती लिहा.
- f) पर्यटन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- g) विदर्भातील शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी कोणतेही चार उपाय सुचवा.
- h) विदर्भाचा प्राचीन इतिहास थोडक्यात सांगा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2017 - 2018)

बी.ए.- 2nd year sem.-4

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुत्तरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोत्तरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: व्यापारी अधिकोषाची कार्य सांगा.

किंवा

प्रत्यय निर्मिती म्हणजे काय ? व्यापारी अधिकोषाच्या प्रत्यय निर्मितीच्या मर्यादा सांगा.

प्र.२: थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) केंद्रीय अधिकोषाची आवश्यकता / महत्व स्पष्ट करा.

ब) प्रत्यय नियंत्रणाचे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

क) 'अधिकोषाचा अधिकोष' म्हणून केंद्रीय अधिकोषाची कार्य लिहा.

ड) केंद्रीय अधिकोषाच्या मोदीक धोरणाचे उद्दिष्टे लिहा.

किंवा

e) प्रत्यय नियंत्रणाची मात्रात्मक साधने कोणती ते सांगा.

f) 'अंतिम ऋणदाता' गुणात्मक साधनाच्या मर्यादा सांगा.

● प्रत्येय नियंत्रणाच्या गुणात्मक साधनाच्या मर्यादा सांगा.

h) केंद्रीय अधिकोषाच्या मौद्रिक धोरणाच्या मर्यादा सांगा.

प्र.३: योग्य पर्याय निवडा.

१) नाबार्डची स्थापना..... करण्यात आली.

अ) 12 जुलै 1982 ब) 12 जुलै 1992 क) 12 जुलै 2011

२) सहकारी संस्थांची रचनाआहे.

अ) एकस्तरीय ब) द्विस्तरीय क) त्रिस्तरीय

३) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या कार्यावर नियंत्रण व नियमनबँक करीत असते.

अ) राज्य सहकारी बँक ब) प्राथमिक सहकारी बँक क) भू विकास बँक

४) शहरी भागात लघुउद्योगांना आर्थिक मदतीसाठीस्थापना करण्यात आली.

अ) भूविकास बँक ब) नागरी सहकारी बँक क) जिल्हा सहकारी बँक

५).....ही शिखर बँक म्हणून कार्य करते.

अ) प्राथमिक सहकारी बँक ब) राज्य सहकारी बँक क) जिल्हा सहकारी बँक

६) ई -बँकिंग म्हणजे..... होय.

अ) एटीएम सेवा ब) व्यापारी बँका क) इंटरनेटवर आधारित बँकिंग सेवा

७).....ही प्राथमिक सहकारी बँका व राज्य सहकारी बँका यांच्यात मध्यस्ताची भूमिका बजावतात.

अ) नाबार्ड ब) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक क) महाराष्ट्र बँक

● आशिया खंडातील पहिला साखर कारखाना..... तत्वावर सुरु करण्यात आला.

अ) सहकार ब) खाजगी मालकीने क) सरकारी मालकीने

प्र.४: आंतरराष्ट्रीय मुद्रा निधीची कार्य सांगा.

किंवा

जागतिक अधिकोषाची कार्य लिहा.

प्र.५: थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) नावेपत्र (debit card) बदल थोडक्यात माहिती द्या.

ब) नगदी किंवा रोकडा विरहित व्यवहाराचे फायदे सांगा.

क) ऑनलाइन अस्तित्वात असलेले केंद्रीकृत देवाणघेवाण केंद्राचे फायदे सांगा.

● अविस्त निरंतर ढोबळ समेट समायोजन पद्धती (RTGS)थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

e) स्वयंचलित चलन आदानप्रदान मोद्रिकप्रणाली (ATM) बदल थोडक्यात माहिती द्या.

f) पतपत्र (credit card)फायदे सांगा.

g) इ -विपणन विषयी थोडक्यात सांगा.

h) राष्ट्रीय इलेक्ट्रॉनिक निधी हस्तांतरण (NEET)थोडक्यात माहिती द्या.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला
हिवाळी सराव परीक्षा (2017 - 2018)

बी.ए.- 3rd year sem.- 5

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: भारतीय अर्थव्यवस्थेची मूलभूत वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

जागतिकीकरण म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाचे फायदे तोटे स्पष्ट करा.

२ लघुतरे लिहा.

अ) भारताच्या अर्थव्यवस्थेत शेतीचे महत्त्व विशद करा.

ब) उत्पादकता म्हणजे काय

क) शेत जमिनीची विभाजन म्हणजे काय.

ड) शेती - वित्त व्यवस्थेचा आधार स्पष्ट करा.

किंवा

e) शेतीचे आंतरराष्ट्रीय व्यापारात कोणते महत्त्व आहे.

f) शेतमालाच्या विपणन व्यवस्थेत आढळून येणारे कोणतेही पाच दोष स्पष्ट करा.

g) शेत जमिनीचे तुकडीकरण म्हणजे काय.

h) शेतीचे उत्पादकता म्हणजे काय

प्र ३: कामगार संघटनेची कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

नवीन औद्योगिक धोरण स्पष्ट करा.

प्र.४: पर्याय लिहा.

१)..... धोरणानुसार आयात व निर्यात व्यापाराच्या प्रक्रियेमध्ये विविध सुधारणा करण्यात आल्या.

अ) जागतीकरण ब) वैश्विकीकरण क) खाजगीकरण ड) यापैकी नाही

२).....पासून देशात आर्थिक सुधारणांच्या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सुरु झाली.

अ) 1990 ब)1991 क)1992 ड)1993

३)..... पंचवार्षिक योजनेमध्ये भांडवली वस्तूचे उत्पादन करणारे उद्योग व मूलभूत उद्योगांची स्थापना करण्यासाठी अग्रक्रम देण्यात आला.

अ) तिसऱ्या ब)पहिल्या क)दुसऱ्या ड)चौथ्या

४) अलीकडे भारतातव्यापारामध्ये वेगाने वाढ होत आहे.

अ) निर्यात ब)आयात क) एक व दोन दोन्ही ड)यापैकी नाही

५) स्वातंत्र्यपूर्व काळात भारत इंग्लंड ला मालाची निर्यात करित असे.

अ) मसाले ब)निर्मित वस्तू क)अन्नधान्य व कचचामाल ड)यापैकी नाही.

६) 2002 - 2003 मध्ये भारताच्या आयातीमध्ये अमेरिकेचा वाटा टक्के होता.

अ) 7.1% ब)7.0% क)7.2% ड)7.3%

७) रुपयाचे अवमूल्यन झाल्यानंतर सरकारनेरोजी नवीन आया धोरणाची घोषणा केली.

अ) 22 जून 1966 ब)21 जून 1966 क) 22 मे 1966 ड)21 मे 1966

८) सापेक्ष दारिद्र्य ठरवितांना त्या देशात राहणाऱ्या लोकांची विभागणी..... नुसार केली जाते.

अ)उत्पन्न न्यूनतम ब)जीवन पातळी क)राहणीमान ड) यापैकी नाही

प्र.५: लघुतरे लिहा.

अ) पर्यावरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) जल प्रदूषणाची कारणे सांगा.

क) पर्यावरणाचे घटक स्पष्ट करा.

ड) भू - प्रदूषणाची कारणे सांगा.

किंवा

e) वायु प्रदूषण म्हणजे काय.

f) पर्यावरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

g) जागतिक तापमान वाढीची कोणतीही चार कारणे नमूद करा.

h) हरितगृह परिणामाची चर्चा करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2017 - 2018)

बी.ए.- Final Year sem.- 6

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१): योग्य पर्याय लिहा.

१)..... यांना लोकसंख्या शास्त्राचे जनक म्हटले जाते.

अ) अशिले भुईलाड ब) जॉन ग्रांट क) लिवासीयर ड) थॉमस मालथस

● थॉमस रॉबर्ट मालथस यांनी ग्रंथ..... लिहिला.

अ) an essay on the principle of population ब) natural and political observation made up on the bills of morality क) elements destatitques human of demography ड) यापैकी नाही

३) जॉन ग्रांड यांनी पुढीलपैकी कोणत्या विषयावर लोकसंख्या शास्त्राविषयी महत्त्वपूर्ण लेखन केले.

अ) natural and political observation made up on the bills of a morality ब) an essay on the principle of population क) principle of democracy ड) यापैकी नाही.

४) मालथसच्या मते लोकसंख्येतील वाढ श्रेणीने होते.

अ) अंकगणितीय ब) भूमितीय क) भौतिकीय ड) प्रमाणबद्ध

५) मालथसच्या लोकसंख्या नियंत्रणासाठी साधनांना विरोध होता.

● अ) नैसर्गिक साधने ब) कृत्रिम साधने क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

६)..... हा सिद्धांत लोकसंख्येचा आधुनिक सिद्धांत मांडला जातो.

अ) पर्याप्त लोकसंख्येचा सिद्धांत ब) मालथसचा लोकसंख्या सिद्धांत क) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत ड) यापैकी नाही

७) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांतानुसार..... ही लोकसंख्या विस्फोटाची अवस्था आहे.

अ) प्रथम अवस्था ब) द्वितीय अवस्था क) तृतीया अवस्था ड) यापैकी नाही

८) लोकसंख्येला प्रभावित करणाऱ्या घटकांमध्ये..... समावेश होतो.

अ) प्रजनन ब) विवाह क) मृत्यू ड) वरील सर्व

प्र.२: लघुतरे लिहा.

- अ) मृत्युदराची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) प्रजनन क्षमतेचा अर्थ स्पष्ट करा.
- क) प्रजनन क्षमतेच्या अभ्यासाचे महत्त्व सांगा.
- ड) मृत्यू दरात घट होण्याची कारणे सांगा.

किंवा

- e) प्रोफेसर डोनाल्ड बोग यांनी सांगितलेले प्रजनन क्षमता निर्धारित करणारे घटक सांगा.
- f) अशोधीत जन्मदराची संकल्पना स्पष्ट करा.
- g) शिशु मृत्यू दराची संकल्पना स्पष्ट करा.
- h) प्रजनन दराची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३: लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसंख्येचे स्थलांतर प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.४: नागरीकरणाचा अर्थ सांगून कारणे सांगा.

किंवा

नागरीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.५: लघुतरे लिहा.

- अ) मानव विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) आणीबाणीच्या काळातील लोकसंख्या धोरणाची प्रमुख उद्दिष्टे सांगा.
- क) कुटुंब नियोजनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) सन २००० च्या नवीन लोकसंख्या धोरणाची उद्दिष्टे सांगा.

किंवा

- e) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील प्रमुख तरतुदी सांगा.
- f) राष्ट्रीय महिला सबलीकरण धोरणाची प्रमुख उद्दिष्टे सांगा.
- g) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील अडथळे सांगा.
- h) मानवी आरोग्याच्या समस्या स्पष्ट करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2018 - 2019)

बी.ए.- 1st Year sem.- 1

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: योग्य पर्याय निवडा.

१) एडम स्मिथच्या मते अर्थशास्त्र हे शास्त्र आहे.

अ) दुर्मिळतेचे ब)संपत्तीचे क)कल्याणाचे ड)यापैकी नाही

● अर्थशास्त्राच्या जनक कोण आहे?

अ) अँडम स्मिथ ब) मार्शल क) केम्स ड)यापैकी नाही

३) मानवी गरजाअसतात.

अ) मर्यादित ब)अमर्यादित क)स्थिर ड)यापैकी नाही

४) अर्थशास्त्राची दुर्मिळतेवर आधारित व्याख्यायांनी केली. अ) एडम स्मिथ ब) रॉबिन्स क)मार्शल ड)यापैकी नाही

५) आर्थिक नियमअसतात. अ)प्रवृत्तीदर्शक ब)वास्तविक क)सत्य ड)यापैकी नाही

६) अर्थशास्त्राचा सूक्ष्मदर्शी अभ्यास म्हणजे.

अ)स्थिर अर्थशास्त्र ब)स्थूल अर्थशास्त्र क) सूक्ष्म अर्थशास्त्र ड) यापैकी नाही

● अर्थशास्त्राची कल्याणावर आधारित व्याख्या..... यांनी केली .

अ)एडम स्मिथ ब) मार्शल क)रॉबिन्स ड) यापैकी नाही

८) अर्थशास्त्रात मुख्यत्वे यांचा अभ्यास होतो. अ)संपत्ती ब)आरोग्य क)राजकारण ड)यापैकी नाही

प्र.२: मागणी म्हणजे काय हे सांगून आक्षेपा सहित मागणीचा नियम स्पष्ट करा.

किंवा

पुरवठा म्हणजे काय हे सांगून आक्षेपा सहित पुरवठा नियम स्पष्ट करा.

प्र.३: महामान उत्पादनाच्या अंतर्गत आणि बाह्य बचती स्पष्ट करा.

किंवा

महामान उत्पादनाच्या अंतर्गत आणि बाह्य अबचती स्पष्ट करा.

प्र.४: लघुतरे लिहा.

- अ) एखादी काराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) पूर्ण स्पर्धेचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) मूल्य भेदाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) एकाधिकारयुक्त किंवा पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

- e) अल्पाधिकार स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- f) एकाधिकारचे प्रकार स्पष्ट करा.
- g) पूर्ण स्पर्धा आणि अपूर्ण स्पर्धा या दोघांमधील तुलना स्पष्ट करा.
- h) मूल्य भेदनाच्या आवश्यक अटी कोणत्या.

प्र.५: लघुतरी लिहा.

- अ) श्रमाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) रिकार्डचा खंड सिद्धांताची गृहीते सांगा.
- क) रोख मजुरी व वास्तविक मजुरी यातील फरक सांगा.
- ड) भूमीची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

- e) रिकार्डच्या खंड सिद्धांतावरील आक्षेप सांगा.
- f) भांडवलाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- g) वास्तविक मजुरीवर प्रभाव टाकणारे घटक सांगा.
- h) मिश्र व्याजाचे घटक सांगा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2018 - 2019)

बी.ए.- 1st Year sem.- 2

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: सह्याद्रीचे पर्वत किंवा पश्चिम घाट हा महाराष्ट्राचा प्राकृतिक विभाग सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा.

२: महाराष्ट्रातील लोकसंख्या वाढीची प्रवृत्ती स्पष्ट करून लोकसंख्या वाढीची कारणे लिहा.

किंवा

स्थलांतर म्हणजे काय ? स्थलांतराचे प्रकार स्पष्ट करून महाराष्ट्रातील स्थलांतराचे स्थूल स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३: लघुतरे लिहा.

अ) पीक संरचना म्हणजे ? काय स्पष्ट करा.

ब) शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय स्पष्ट करा.

क) भू-सुधारणा म्हणजे काय महाराष्ट्रातील विविध भू सुधारणा स्पष्ट करा.

ड) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे फायदे लिहा.

किंवा

e) हरित क्रांतीचे यश अपयश स्पष्ट करा.

३: महाराष्ट्रातील शेतीच्या अल्प उत्पादकतेची कोणतेही चार कारणे लिहा.

g) महाराष्ट्रातील कोणत्याही दोन प्रमुख पिकाविषयी माहिती लिहा.

h) शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय स्पष्ट करा

प्र.४: योग्य पर्याय लिहा.

१) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाची (MIDC) स्थापना रोजी झाली.

अ) 1 मे 1962 ब) 1 जुलै 1962 क) 1 ऑगस्ट 1962 ड) 1 ऑक्टोबर 1962

२) राज्यातील लघु उद्योगांना ही समस्या जाणवते.

अ) जुना उत्पादन तंत्र ब) भांडवल पुरवठा क) कच्च्या मालाचा तुटवडा ड) वरीलपैकी सर्व

३) साखर उत्पादनात देशात प्रथम क्रमांकावर आहे.

अ)उत्तर प्रदेश ब)कर्नाटक क)महाराष्ट्र ड)गुजरात

४) महाराष्ट्रात कि.मी .लांबीचा समुद्रकिनारा आहे.

अ) 650 ब) 720 क)750 ड) 800

५) महाराष्ट्रातील मिहान प्रकल्प येथे आहे.

अ) मुंबई ब) नागपूर क)औरंगाबाद ड)पुणे

६) महाराष्ट्र शासनाने मध्ये आपले जैवतंत्रज्ञान धोरण जाहीर केले.

अ)1995 ब)1999 क)2001 ड)2005

● सध्या कापड उद्योगाबाबत ला महाराष्ट्राचे मॅचेस्टर म्हटले जाते.

अ)इचलकरंजी ब) बारामती क)नाशिक ड)नागपूर

८) I.S.I चे पूर्ण रूप आहे.

अ) industrial standard institution ब) Indian standard institution क)internal standard institution ड) यापैकी नाही.

प्र.५ लघुतरी लिहा.

अ) स्वतंत्र विदर्भाच्या चळवळीविषयी थोडक्यात माहिती द्या.

ब) विदर्भातील शेतकरी आत्महत्येची कोणतीही चार कारणे द्या.

क) विदर्भातील ऊर्जा स्रोतावर माहिती लिहा.

ड) जंगलाची कोणतीही चार महत्त्व लिहा.

किंवा

● उ) विदर्भातील ऊर्जा स्रोतावर माहिती लिहा.

f) पर्यटन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

g) विदर्भातील शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी कोणतेही चार उपाय सुचवा.

h) विदर्भाचा प्राचीन इतिहास थोडक्यात सांगा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

हिवाळी सराव परीक्षा (2018 - 2019)

बी.ए.- 2nd year sem.-3

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: योग्य पर्याय निवडा.

१) समुच्चयात्मक संकल्पनाचे अर्थशास्त्र म्हणजेअर्थशास्त्र होय.

अ) सूक्ष्म ब) स्थूल क) गतिमान ड) स्थैतिक

२) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनातील ही प्रमुख..... अडचण आहे.

अ) बेरोजगारी ब) स्फीती क) आमोदिक क्षेत्र ड) बचतीचा अल्पदर

३) शेती चा समावेशया क्षेत्रात होतो.

अ) प्राथमिक क्षेत्र ब) द्वितीय क्षेत्र क) तृतीय क्षेत्र ड) यापैकी नाही

४) भारतात राष्ट्रीय उत्पन्नाची गणनाकरते.

अ) भारतीय स्टेट बँक ब) केंद्रीय वित्त मंत्रालय क) भारतीय नियोजन आयोग ड) केंद्रीय सांख्यिकीय संघटना

५) एका विशिष्ट कालावधीत देशाच्या भौगोलिक सीमेच्या आत उत्पादित होणाऱ्या एकूण वस्तू व सेवांचा बाजार मूल्यासम्हणतात.

अ) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन ब) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन क) निव्वळ देशांतर्गत उत्पादन ड) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन

६) अधिकोषणाचा समावेश..... या क्षेत्रात होतो.

अ) प्राथमिक क्षेत्र ब) द्वितीय क्षेत्र क) सेवा क्षेत्र ड) यापैकी नाही

७) एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाला एकूण लोकसंख्येने भाग दिले असता येणारे उत्पन्न म्हणजेहोय.

अ) वास्तविक राष्ट्रीय उत्पन्न ब) निवड राष्ट्रीय उत्पन्न क) दरडोई उत्पन्न ड) यापैकी नाही

८) भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्नात कृषी क्षेत्राचा वाटा आहे.

अ) वाढत ब) घटत क) सर्वात जास्त ड) स्थिर

प्र.२: मुद्रेची व्याख्या देऊन मुद्रेची कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

फिशरच्या मुद्रापरिमाण सिद्धांताचे टीकात्मक परिक्षण करा.

प्र.३: स्फीतीची व्याख्या देऊन स्फीतीचे आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा.

अपस्फीतीची व्याख्या देऊन उपस्फीतीचे आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.४: लघु उत्तरे लिहा.

- अ) 'से' चा बाजार नियम स्पष्ट करा.
- ब) उपभोग प्रवृत्तीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) गुणकाच्या गळती स्पष्ट करा.
- स्वायत्त गुंतवणुकीची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

- e) उपभोग प्रवृत्तीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- f) 'से' च्या बाजार नियमावरील आक्षेप स्पष्ट करा.
- g) प्रेरित गुंतवणुकीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- h) गुणकाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.५: लघुत्तरे लिहा.

- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे सांगा.
- ब) अंतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील फरक सांगा.
- क) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे तोटे सांगा.
- ङ) रिकारडोच्या तुलनात्मक परीवय सिद्धांताची गृहिते स्पष्ट करा.

किंवा

- e) रेकॉर्डोचा तुलनात्मक परीवय सिद्धांतावरील आक्षेप स्पष्ट करा.
- f) उत्पादन वयातील निरपेक्ष भिन्नता ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- g) अंतर्गत व्यापार व आंतरराष्ट्रीय व्यापार यांचा अर्थ सांगा.
- h) उत्पादन वयातील तुलनात्मक भिन्नता ही संकल्पना स्पष्ट करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2018 - 2019)

बी.ए.- 2nd year sem.-4

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: अधिकोषची व्याख्या स्पष्ट करून अधिकोषचे प्रकार सांगा.

किंवा

व्यापारी अधिकोषाची कार्य स्पष्ट करा.

योग्य पर्याय निवडा.

१) भारताचा केंद्रीय अधिकोषआहे.

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडिया ब) रिझर्व बँक ऑफ इंडिया क) केंद्रीय सहकारी बँक d) युनियन बँक ऑफ इंडिया

२) रिझर्व बँकेची स्थापना यावर्षी झाली.

अ) 1934 ब) 1935 क) 1949 ड) 1955

३) रिझर्व बँकेचे राष्ट्रीयकरण यावर्षी झाले.

अ) 1934 ब) 1935 क) 1949 ड) 1955

४) रिझर्व बँकेचे पहिले भारतीय गव्हर्नर हे होते.

अ) असबोल स्मित ब) सी.डी. देशमुख क) आई.जी. पटेल ड) उर्जित पटेल

५) चलन निर्मितीचा एकाधिकार अधिकोषाचे..... कार्य आहे.

अ) व्यापारी अधिकोष ब) सहकारी अधिकोष क) केंद्रीय अधिकोष ड) यापैकी नाही

६) पुढीलपैकी केंद्रीय अधिकोषाचे..... हे कार्य आहे.

अ) चलन निर्मितीचा अधिकार ब) सरकारचा अधिकोष क) प्रत्यय नियंत्रण ड) वरील सर्व

७) हिंदी पुनर्वताव दर म्हणजेचदर होय.

अ) व्याजदर ब) बाजार दर क) अधिकोष दर ड) यापैकी नाही

८) C.R.R चे पूर्ण रूप कोणते.

अ) Cash reserve ratio ब) circle revive rate क) cash revive Rate ड) cash reserve Rate

प्र.३: लघुतरी प्रश्न लिहा.

- अ) सहकारी बँकांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) नागरी सहकारी बँकांची कार्य स्पष्ट करा.
- क) नाबार्डची कार्य स्पष्ट करा.
- ड) प्राथमिक भूविकास बँकेचे कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

- e) राज्य सहकारी अधिकोषाचे कार्य स्पष्ट करा.
- f) जिल्हा केंद्रीय सहकारी बँकेची कार्य स्पष्ट करा.
- g) नाबार्डची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- h) कृषी क्षेत्रासाठी अल्पकालीन वित्त पुरवठा करणारी त्रिस्तरीय रचना स्पष्ट करा.

प्र.४: आंतरराष्ट्रीय मुद्रा निधीची उद्दिष्टे आणि कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

जागतिक अधिकोषाची उद्दिष्टे आणि कार्य स्पष्ट करा.

प्र.५: लघुतरे लिहा.

- अ) स्वयंचलित गणकयंत्राची (ATM) माहिती लिहा.
- ब) डेबिट कार्ड विषयी माहिती लिहा.
- क) क्रेडिट कार्ड ची माहिती लिहा.
- ड) र.त.ह.स. संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

- e) मोबाईल बँकिंग ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- f) ई - वायलेट विषयी माहिती लिहा.
- g) NEET ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- h) रोकड विरहित व्यवहाराचे फायदे लिहा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

हिवाळी सराव परीक्षा (2018 - 2019)

बी.ए.- 3rd year sem.- 5

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: लघुतरे लिहा.

- अ) आर्थिक नियोजन म्हणजे काय.
- ब) लघु उद्योगाची नकारात्मक वैशिष्ट्ये सांगा.
- क) जागतिकीकरणाचा अर्थ सांगा.
- द) दीर्घकालीन नियोजन म्हणजे काय.

किंवा

- e) अर्थ विकसित अर्थव्यवस्था म्हणजे काय.
- f) बारावी पंचवार्षिक योजनेचे वैशिष्ट्ये सांगा.
- g) वित्तीय नियोजन म्हणजे काय.
- h) उदारीकरणाचे भारतीय उद्योगावर घडून आलेले पाच परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.२ लघुतरे लिहा.

- अ) भारताच्या अर्थव्यवस्थेत शेतीचे महत्त्व विशद करा.
- ब) उत्पादकता म्हणजे काय
- क) शेत जमिनीची विभाजन म्हणजे काय.
- द) शेती - वित्त व्यवस्थेचा आधार स्पष्ट करा.

किंवा

- e) शेतीचे आंतरराष्ट्रीय व्यापारात कोणते महत्त्व आहे.
- f) शेतमालाच्या विपणन व्यवस्थेत आढळून येणारे कोणतेही पाच दोष स्पष्ट करा.
- g) शेत जमिनीचे तुकडीकरण म्हणजे काय.
- h) शेती - वित्त व्यवस्थेचा आधार स्पष्ट करा

प्र ३: कामगार संघटनेची कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

नवीन औद्योगिक धोरण स्पष्ट करा.

प्र.४: पर्याय लिहा.

१)..... धोरणानुसार आयात व निर्यात व्यापाराच्या प्रक्रियेमध्ये विविध सुधारणा करण्यात आल्या.

अ) जागतीकरण ब) वैशिकीकरण क) खाजगीकरण ड) यापैकी नाही

२).....पासून देशात आर्थिक सुधारणांच्या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सुरु झाली.

अ) 1990 ब)1991 क)1992 ड)1993

३)..... पंचवार्षिक योजनेमध्ये भांडवली वस्तूचे उत्पादन करणारे उद्योग व मूलभूत उद्योगांची स्थापना करण्यासाठी अग्रक्रम देण्यात आला.

अ) तिसऱ्या ब)पहिल्या क)दुसऱ्या ड)चौथ्या

४) अलीकडे भारतातव्यापारामध्ये वेगाने वाढ होत आहे.

अ) निर्यात ब)आयात क) एक व दोन दोन्ही ड)यापैकी नाही

५) स्वातंत्र्यपूर्व काळात भारत इंग्लंड ला मालाची निर्यात करित असे.

अ) मसाले ब)निर्मित वस्तू क)अन्नधान्य व कचचामाल ड)यापैकी नाही.

६) 2002 - 2003 मध्ये भारताच्या आयातीमध्ये अमेरिकेचा वाटा टक्के होता.

अ) 7.1% ब)7.0% क)7.2% ड)7.3%

७) रुपयाचे अवमूल्यन झाल्यानंतर सरकारनेरोजी नवीन आया धोरणाची घोषणा केली.

अ) 22 जून 1966 ब)21 जून 1966 क) 22 मे 1966 ड)21 मे 1966

८) सापेक्ष दारिद्र्य ठरवितांना त्या देशात राहणाऱ्या लोकांची विभागणी..... नुसार केली जाते.

अ)उत्पन्न न्यूनतम ब)जीवन पातळी क)राहणीमान ड) यापैकी नाही

प्र.५: पर्यावरणाची संकल्पना स्पष्ट करून पर्यावरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

जागतिक तापमान वाढीची संकल्पना स्पष्ट करून त्यांच्या कारणांची चर्चा करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2018 - 2019)

बी.ए.- Final Year sem.- 6

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: लघुतरे लिहा.

- अ) लोकसंख्या शास्त्राचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) युक्त लोकसंख्या म्हणजे काय युक्त लोकसंख्या सिद्धांताची गृहिते लिहा.
- क) लोकसंख्या विस्फोट ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) जन्मदर नियंत्रित करण्यासाठी कोणतेही चार उपाय सुचवा.
- किंवा
- e) लोकसंख्या विस्फोटाची कोणतीही तीन लक्षणे सांगा.
- f) मालधसच्या लोकसंख्या सिद्धांताचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- g) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांतावरील आक्षेप लिहा.
- h) लोकसंख्या शास्त्राची व्याप्ती थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.२: जन्मदर म्हणजे काय ? जन्मदर मापनाच्या प्रमुख पद्धती सांगा.

किंवा

मृत्युदर म्हणजे काय? मृत्युदर मापनाच्या पद्धती कोणत्या ते सांगा.

प्र.३: लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसंख्येचे स्थलांतर प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.४: लघुतरी लिहा.

- अ) नागरीकरणाचा अर्थ थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील नागरीकरणाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
- क) नागरीकरणाच्या कोणत्याही चार समस्या सांगा.
- ड) नागरीकरणाचे प्रतिकूल परिणाम लिहा.

किंवा

- e) नागरीकरणाचे अनुकूल परिणाम लिहा.
 f) नागरीकरणाच्या समस्या दूर करण्यासाठी कोणतीही चार उपाय सुचवा.
 g) भारतातील नागरिकांची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
 h) नागरीकरणाची कोणतीही चार कारणे लिहा.

प्र.५: योग्य पर्याय निवडा.

१).....यांना मानव विकास संकल्पनेचे जनक म्हटले जाते.

अ) प्रा. महबूब- उल- हक ब) प्रा. महंमद युनूस क) प्रा. अभिजित बॅनर्जी ड) यापैकी नाही

२) यु.एन.डी.पी च्या 2019 च्या मानव विकास अहवालानुसार मानव विकास निर्देशांका बाबतीत(HDI) 189 देशात भारतव्या स्थानावर होता.

अ) 128 ब) 130 क) 132 ड) 134

३)2011 मध्ये भारतात दर हजारी मृत्यू दरहोता.

अ) 6.3 ब) 7.3 क) 8.3 ड) 9.3

४) भारताचे दुसरे राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण रोजी जाहीर करण्यात आले.

अ) 15 फेब्रुवारी 2000 ब) 15 फेब्रुवारी 2001 क) 15 फेब्रुवारी 2002 ड) 15 फेब्रुवारी 2003

५).....सालि भारताने पहिले राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण जाहीर केले.

अ) 1976 ब) 1978 क) 1979 ड) 1980

६) भारतातील लोकसंख्या धोरणाची उत्क्रांती किंवा विकासात किती कालावधीतील लोकसंख्या धोरणाचा आढावा घेण्यात आला आहे .

अ) एक ब) दोन क) तीन ड) यापैकी नाही

७) भारतातील लोकसंख्या विषयक धोरणाची उद्दिष्टे कोणती.

अ) लोकसंख्या वाढीचा वेग कमी करणे ब) जन्मदरात घडवून आणणे क) लोकसंख्येच्या गुणवत्तेत वाढ करणे ड) वरील सर्व

८) यु.एन.डी.पी च्या मानव विकास अहवाल 2019 नुसार 0.800 ते 1.00 मानव विकास निर्देशांक मूल्य असणारे देश विकसित देश या वर्गवारीत येतात.

अ) अत्युच्च ब) उच्च क) मध्यम ड)अल्प

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला
उन्हाळी सराव परीक्षा (2021 - 2022)

बी.ए.- 1st Year sem.- 1

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: योग्य पर्याय निवडा.

१) एडम स्मिथच्या मते अर्थशास्त्र हे शास्त्र आहे.

अ) दुर्मिळतेचे ब)संपत्तीचे क)कल्याणाचे ड)यापैकी नाही

२) अर्थशास्त्राच्या जनक कोण आहे?

अ) अँडम स्मिथ ब) मार्शल क) केम्स ड)यापैकी नाही

३) मानवी गरजाअसतात.

अ) मर्यादित ब)अमर्यादित क)स्थिर ड)यापैकी नाही

४) अर्थशास्त्राची दुर्मिळतेवर आधारित व्याख्यायांनी केली. अ) एडम स्मिथ ब) रॉबिन्स क)मार्शल ड)यापैकी नाही

५) आर्थिक नियमअसतात. अ)प्रवृत्तीदर्शक ब)वास्तविक क)सत्य ड)यापैकी नाही

६) अर्थशास्त्राचा सूक्ष्मदर्शी अभ्यास म्हणजे.

अ)स्थिर अर्थशास्त्र ब)स्थूल अर्थशास्त्र क) सूक्ष्म अर्थशास्त्र ड) यापैकी नाही

७) अर्थशास्त्राची कल्याणावर आधारित व्याख्या..... यांनी केली .

अ)एडम स्मिथ ब) मार्शल क)रॉबिन्स ड) यापैकी नाही

८) अर्थशास्त्रात मुख्यत्वे यांचा अभ्यास होतो. अ)संपत्ती ब)आरोग्य क)राजकारण ड)यापैकी नाही

प्र.२: मागणी म्हणजे काय हे सांगून आक्षेपा सहित मागणीचा नियम स्पष्ट करा.

किंवा

पुरवठा म्हणजे काय हे सांगून आक्षेपा सहित पुरवठा नियम स्पष्ट करा.

प्र.३: लघुतरे लिहा.

- अ) एकूण खर्च सरासरी खर्च संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) महामान उत्पादनाच्या अंतर्गत बचती स्पष्ट करा.
- क) महामान उत्पादनाच्या बाह्य अबचती स्पष्ट करा.
- ड) सीमांत प्राप्ती संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

- e) महामान उत्पादनाच्या बाह्य बचती स्पष्ट करा.
- f) मौद्रिक खर्च संकल्पना स्पष्ट करा.
- g) महामान उत्पादनाच्या अंतर्गत अबचती स्पष्ट करा.
- h) एकूण प्राप्ती ची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.४: लघुतरे लिहा.

- अ) एखादी काराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) पूर्ण स्पर्धेचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) मूल्य भेदाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) एकाधिकारयुक्त किंवा पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

- e) अल्पाधिकार स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- f) एकाधिकारचे प्रकार स्पष्ट करा.
- g) पूर्ण स्पर्धा आणि अपूर्ण स्पर्धा या दोघांमधील तुलना स्पष्ट करा.
- h) मूल्य भेदनाच्या आवश्यक अटी कोणत्या.

प्र.५: रिकार्डचा खंड सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

भूमी आणि श्रम या घटकाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2021 - 2022)

बी.ए.- 1st Year sem.- 2

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: योग्य पर्याय लिहा.

१) महाराष्ट्राची स्थापना रोजी झाली.

अ) 1 मे 1960 ब) 1 जून 1960 क) 1 जुलै 1960 ड) यापैकी नाही

● महाराष्ट्रात प्रशासकीय विभाग किती आहेत.

अ) पाच ब) सहा क) सात ड) यापैकी नाही

३) कळसुबाईचे शिखर कोणत्या जिल्ह्यात आहे.

अ) नाशिक ब) नगर क) पुणे ड) कोल्हापूर

४) सह्याद्री पर्वत रांगेची लांबी सुमारे किलोमीटर एवढी आहे . अ) बाराशे ब) चौदाशे क) सोळाशे ड) अठराशे

५) महाराष्ट्रात दगडी कोळशाच्या खाणी..... येथे सापडतात.

अ) विदर्भ ब) मराठवाडा क) पश्चिम महाराष्ट्र ड) कोकण

६) 2013- 14 मधील चालू किमतीनुसार असलेल्या दरडोई उत्पन्न बाबत देशातील एकूण राज्यांमध्ये महाराष्ट्राचा क्रमांक लागतो .

● १) प्रथम ब) तिसरा क) पाचवा ड) सहावा

७) कृष्णा नदीचा उगम येथून होतो.

अ) त्र्यंबकेश्वर ब) महाबळेश्वर क) चिखलदरा ड) यापैकी नाही

८) महाराष्ट्राचा राज्य प्राणी कोणता .

अ) वाघ ब) सिंह क) हरीण ड) शेकरू

प्र.२: लघुतरे लिहा.

अ) महाराष्ट्रातील स्त्री पुरुष प्रमाणची स्थिती स्पष्ट करा.

ब) स्थलांतर म्हणजे काय स्थलांतराचे प्रकार कोणते ते लिहा.

क) महाराष्ट्रातील नागरीकरणाच्या विविध समस्या स्पष्ट करा.

ड) महाराष्ट्रातील स्थलांतरांची कोणतीही दोन कारणे लिहा.

किंवा

- e) महाराष्ट्रातील स्थलांतराचे अनुकूल परिणाम लिहा.
- f) महाराष्ट्रातील नागरीकरणाची कोणतीही चार कारणे लिहा.
- g) महाराष्ट्रातील नागरीकरणाच्या समस्या दूर करण्यासाठी कोणतीही चार उपाय सुचवा.
- h) लोकसंख्याची घनता म्हणजे काय महाराष्ट्रातील लोकसंख्या घनतेची प्रवृत्ती स्पष्ट करा.

प्र.३: लघुतरे लिहा.

- अ) पीक संरचना म्हणजे ?काय स्पष्ट करा.
- ब) शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय स्पष्ट करा.
- क) भू-सुधारणा म्हणजे काय महाराष्ट्रातील विविध भू सुधारणा स्पष्ट करा.
- ड) महाराष्ट्रातील जलसिंचनाचे फायदे लिहा.

किंवा

- e) हरित क्रांतीचे यश अपयश स्पष्ट करा.
- f) महाराष्ट्रातील शेतीच्या अल्प उत्पादकतेची कोणतेही चार कारणे लिहा.
- g) महाराष्ट्रातील कोणत्याही दोन प्रमुख पिकाविषयी माहिती लिहा.
- h) पीक संरचना म्हणजे ?काय स्पष्ट करा.

प्र.४: कृषी आधारित उद्योगांच्या समस्या सांगून त्यावरील उपाय सुचवा.

किंवा

आर्थिक विकासात वाहतुकीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.५: विदर्भाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

किंवा

वीज तुटीची कारणे देऊन त्यावरील उपाय सुचवा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला
हिवाळी सराव परीक्षा (2021 - 2022)

बी.ए.- 2nd year sem.-3

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: योग्य पर्याय निवडा.

१) समुच्चयात्मक संकल्पनाचे अर्थशास्त्र म्हणजेअर्थशास्त्र होय.

अ) सूक्ष्म ब) स्थूल क) गतिमान ड) स्थैतिक

२) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनातील ही प्रमुख..... अडचण आहे.

अ) बेरोजगारी ब) स्फीती क) आमोदिक क्षेत्र ड) बचतीचा अल्पदर

३) शेती चा समावेशया क्षेत्रात होतो.

अ) प्राथमिक क्षेत्र ब) द्वितीय क्षेत्र क) तृतीय क्षेत्र ड) यापैकी नाही

४) भारतात राष्ट्रीय उत्पन्नाची गणनाकरते.

अ) भारतीय स्टेट बँक ब) केंद्रीय वित्त मंत्रालय क) भारतीय नियोजन आयोग ड) केंद्रीय सांख्यिकीय संघटना

५) एका विशिष्ट कालावधीत देशाच्या भौगोलिक सीमेच्या आत उत्पादित होणाऱ्या एकूण वस्तू व सेवांचा बाजार मूल्यासम्हणतात.

अ) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन ब) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन क) निव्वळ देशांतर्गत उत्पादन ड) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन

६) अधिकोषणाचा समावेश..... या क्षेत्रात होतो.

अ) प्राथमिक क्षेत्र ब) द्वितीय क्षेत्र क) सेवा क्षेत्र ड) यापैकी नाही

७) एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाला एकूण लोकसंख्येने भाग दिले असता येणारे उत्पन्न म्हणजेहोय.

अ) वास्तविक राष्ट्रीय उत्पन्न ब) निवड राष्ट्रीय उत्पन्न क) दरडोई उत्पन्न ड) यापैकी नाही

८) भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्नात कृषी क्षेत्राचा वाटा आहे.

अ) वाढत ब) घटत क) सर्वात जास्त ड) स्थिर

प्र.२: मुद्रेची व्याख्या देऊन मुद्रेची कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

फिशरच्या मुद्रापরিमाण सिद्धांताचे टीकात्मक परिक्षण करा.

प्र.३: लघुतरे लिहा

- अ) अपस्फीतीची व्याख्या सांगा.
- ब) स्फीतीची कारणे स्पष्ट करा.
- क) संस्फीतीची साधने स्पष्ट करा.
- ड) स्फीतीचे उत्पादनातील परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

- e) वीस्फीतीचे साधने स्पष्ट करा.
- f) स्फीतीची व्याख्या सांगा.
- g) उपस्फीतीचे रोजगारी वरील परिणाम स्पष्ट करा.
- h) अपपस्फीतीची कारणे स्पष्ट करा.

४: 'से' चा बाजार नियमाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

उपभोग प्रवृत्तीचे प्रकार सांगून उपभोग प्रवृत्तीचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा.

प्र.५: लघुतरे लिहा.

- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे सांगा.
- ब) अंतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील फरक सांगा.
- क) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे तोटे सांगा.
- ड) रिकारडोच्या तुलनात्मक परीवय सिद्धांताची गृहिते स्पष्ट करा.

किंवा

- e) रेकॉर्डोचा तुलनात्मक परीवय सिद्धांतावरील आक्षेप स्पष्ट करा.
- f) उत्पादन वयातील निरपेक्ष भिन्नता ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- g) अंतर्गत व्यापार व आंतरराष्ट्रीय व्यापार यांचा अर्थ सांगा.
- h) उत्पादन वयातील तुलनात्मक भिन्नता ही संकल्पना स्पष्ट करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2021 - 2022)

बी.ए.- 2nd year sem.-4

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: व्यापारी अधिकोषाची कार्य सांगा.

किंवा

प्रत्यय निर्मिती म्हणजे काय ? व्यापारी अधिकोषाच्या प्रत्यय निर्मितीच्या मर्यादा सांगा.

प्र.२: केंद्रीय अधिकोषाचे व्याख्या आणि कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

केंद्रीय अधिकोषाच्या प्रत्यय नियंत्रणाच्या गुणात्मक मात्रात्मक साधनांची चर्चा करा.

प्र.३: योग्य पर्याय निवडा.

१) नाबाईची स्थापना..... करण्यात आली.

अ) 12 जुलै 1982 ब) 12 जुलै 1992 क) 12 जुलै 2011

२) सहकारी संस्थांची रचनाआहे.

अ) एकस्तरीय ब) द्विस्तरीय क) त्रिस्तरीय

३) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या कार्यावर नियंत्रण व नियमनबँक करित असते.

अ) राज्य सहकारी बँक ब) प्राथमिक सहकारी बँक क) भू विकास बँक

४) शहरी भागात लघुउद्योगांना आर्थिक मदतीसाठीस्थापना करण्यात आली.

अ) भूविकास बँक ब) नागरी सहकारी बँक क) जिल्हा सहकारी बँक

५).....ही शिखर बँक म्हणून कार्य करते.

अ) प्राथमिक सहकारी बँक ब) राज्य सहकारी बँक क) जिल्हा सहकारी बँक

६) ई -बँकिंग म्हणजे..... होय.

अ) एटीएम सेवा ब) व्यापारी बँका क) इंटरनेटवर आधारित बँकिंग सेवा

७).....ही प्राथमिक सहकारी बँका व राज्य सहकारी बँका यांच्यात मध्यस्ताची भूमिका बजावतात.

अ) नाबार्ड ब) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक क) महाराष्ट्र बँक

८) आशिया खंडातील पहिला साखर कारखाना..... तत्वावर सुरु करण्यात आला.

अ) सहकार ब) खाजगी मालकीने क) सरकारी मालकीने

प्र.४: अ) आंतरराष्ट्रीय मुद्रा निधीचे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

ब) आंतरराष्ट्रीय मुद्रा निधीचे तोटे स्पष्ट करा.

क) जागतिक अधिकोषाच्या कार्यावरील टीका स्पष्ट करा.

ड) जागतिक व्यापार संघटनेचे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

किंवा

e) आंतरराष्ट्रीय मुद्रा निधीचे फायदे स्पष्ट करा.

● जागतिक अधिकोषाचे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

g) जागतिक अधिकोषाचे कार्य सांगा.

h) जागतिक अधिकशाद्वारे भारतात मिळालेले लाभ सांगा.

प्र.५: थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) नावेपत्र (debit card) बदल थोडक्यात माहिती द्या.

ब) नगदी किंवा रोकडा विरहित व्यवहाराचे फायदे सांगा.

क) ऑनलाइन अस्तित्वात असलेले केंद्रीकृत देवाणघेवाण केंद्राचे फायदे सांगा.

ड) अविस्त निरंतर ढोबळ समेट समायोजन पद्धती (RTGS)थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

e) स्वयंचलित चलन आदानप्रदान मोद्रिकप्रणाली (ATM) बदल थोडक्यात माहिती द्या.

● पतपत्र (credit card)फायदे सांगा.

g) इ -विपणन विषयी थोडक्यात सांगा.

h) राष्ट्रीय इलेक्ट्रॉनिक निधी हस्तांतरण (NEET)थोडक्यात माहिती द्या.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला
हिवाळी सराव परीक्षा (2021-2022)

बी.ए.- 3rd year sem.- 5

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१: लघुतरे लिहा.

- अ) आर्थिक नियोजन म्हणजे काय.
- ब) लघु उद्योगाची नकारात्मक वैशिष्ट्ये सांगा.
- क) जागतिकीकरणाचा अर्थ सांगा.
- द) दीर्घकालीन नियोजन म्हणजे काय.

किंवा

- e) अर्थ विकसित अर्थव्यवस्था म्हणजे काय.
- f) बारावी पंचवार्षिक योजनेचे वैशिष्ट्ये सांगा.
- g) वित्तीय नियोजन म्हणजे काय.
- h) उदारीकरणाचे भारतीय उद्योगावर घडून आलेले पाच परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.२: भारताच्या अर्थव्यवस्थेमध्ये विविध दृष्टिकोनातून शेतीच्या भूमिकेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

शेतजमिनीची विभाजन आणि तुकडी करण्याची समस्या सोडविण्यासाठी कोणते उपाय योजता येतील.

प्र.३: लघुतरी लिहा.

- अ) नवीन औद्योगिक धोरणाची उद्दिष्टे सांगा.
- ब) लघु उद्योगाची पाच ठडक वैशिष्ट्ये सांगा.
- क) कामगार संघटनेची आंतरिक कार्ये स्पष्ट करा.
- ड) औद्योगिक कलहाची कोणतीही पाच कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

- e) नवीन औद्योगिक धोरणावर करण्यात आलेल्या कोणत्याही पाच टीका सांगा.
- f) कामगार संघटनेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- g) औद्योगिक संघर्षाची कलहाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- h) लघु उद्योगासमोर असलेल्या विपणन समस्येचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.४: पर्याय लिहा.

१)..... धोरणानुसार आयात व निर्यात व्यापाराच्या प्रक्रियेमध्ये विविध सुधारणा करण्यात आल्या.

अ) जागतीकरण ब) वैश्विकीकरण क) खाजगीकरण ड) यापैकी नाही

२).....पासून देशात आर्थिक सुधारणांच्या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सुरु झाली.

अ) 1990 ब)1991 क)1992 ड)1993

३)..... पंचवार्षिक योजनेमध्ये भांडवली वस्तूचे उत्पादन करणारे उद्योग व मूलभूत उद्योगांची स्थापना करण्यासाठी अग्रक्रम देण्यात आला.

अ) तिसऱ्या ब)पहिल्या क)दुसऱ्या ड)चौथ्या

४) अलीकडे भारतातव्यापारामध्ये वेगाने वाढ होत आहे.

अ) निर्यात ब)आयात क) एक व दोन दोन्ही ड)यापैकी नाही

५) स्वातंत्र्यपूर्व काळात भारत इंग्लंड ला मालाची निर्यात करित असे.

अ) मसाले ब)निर्मित वस्तू क)अन्नधान्य व कच्चा माल ड)यापैकी नाही.

६) 2002 - 2003 मध्ये भारताच्या आयातीमध्ये अमेरिकेचा वाटा टक्के होता.

अ) 7.1% ब)7.0% क)7.2% ड)7.3%

७) रुपयाचे अवमूल्यन झाल्यानंतर सरकारनेरोजी नवीन आयात धोरणाची घोषणा केली.

अ) 22 जून 1966 ब)21 जून 1966 क) 22 मे 1966 ड)21 मे 1966

८) सापेक्ष दारिद्र्य ठरवितांना त्या देशात राहणाऱ्या लोकांची विभागणी..... नुसार केली जाते.

अ)उत्पन्न न्यूनतम ब)जीवन पातळी क)राहणीमान ड) यापैकी नाही

प्र.५: पर्यावरणाची संकल्पना स्पष्ट करून पर्यावरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

जागतिक तापमान वाढीची संकल्पना स्पष्ट करून त्यांच्या कारणांची चर्चा करा.

सीताबाई कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अकोला

उन्हाळी सराव परीक्षा (2021 - 2022)

बी.ए.- Final Year sem.- 6

Time :- 3 Hours

विषय - अर्थशास्त्र

Marks:- 80

(सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे, लघुतरी प्रश्नाला प्रत्येकी ४ गुण, दिघोतरी प्रश्नाला प्रत्येकी १६ गुण, बहुपर्यायी प्रश्नाला प्रत्येकी २ गुण आहेत)

प्र.१): योग्य पर्याय लिहा.

१)..... यांना लोकसंख्या शास्त्राचे जनक म्हटले जाते.

अ) अशिले भुईलाड ब) जॉन ग्रांट क) लिवासीयर ड) थॉमस मालथस

२) थॉमस रॉबर्ट मालथस यांनी ग्रंथ..... लिहिला.

अ) an essay on the principle of population ब) natural and political observation made up on the bills of morality क) elements destatitques human of demography ड) यापैकी नाही

३) जॉन ग्राउंड यांनी पुढीलपैकी कोणत्या विषयावर लोकसंख्या शास्त्राविषयी महत्त्वपूर्ण लेखन केले.

अ) natural and political observation made up on the bills of a morality ब) an essay on the principle of population क) principle of democracy ड) यापैकी नाही.

४) मालथसच्या मते लोकसंख्येतील वाढ श्रेणीने होते.

अ) अंकगणितीय ब) भूमितीय क) भौतिकीय ड) प्रमाणबद्ध

५) मालथसच्या लोकसंख्या नियंत्रणासाठी साधनांना विरोध होता.

अ) नैसर्गिक साधने ब) कृत्रिम साधने क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

६)..... हा सिद्धांत लोकसंख्येचा आधुनिक सिद्धांत मांडला जातो.

अ) पर्याप्त लोकसंख्येचा सिद्धांत ब) मालथसचा लोकसंख्या सिद्धांत क) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत ड) यापैकी नाही

७) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांतानुसार..... ही लोकसंख्या विस्फोटाची अवस्था आहे.

अ) प्रथम अवस्था ब) द्वितीय अवस्था क) तृतीया अवस्था ड) यापैकी नाही

८) लोकसंख्येला प्रभावित करणाऱ्या घटकांमध्ये..... समावेश होतो.

अ) प्रजनन ब) विवाह क) मृत्यू ड) वरील सर्व

प्र.२: जन्मदर म्हणजे काय ? जन्मदर मापनाच्या प्रमुख पद्धती सांगा.

किंवा

मृत्युदर म्हणजे काय? मृत्युदर मापनाच्या पद्धती कोणत्या ते सांगा.

प्र.३: लोकसंख्येच्या स्थलांतराचे परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसंख्येचे स्थलांतर प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.४: लघुतरी लिहा.

अ) नागरीकरणाचा अर्थ थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) भारतातील नागरीकरणाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

क) नागरीकरणाच्या कोणत्याही चार समस्या सांगा.

ड) नागरीकरणाचे प्रतिकूल परिणाम लिहा.

किंवा

e) नागरीकरणाचे अनुकूल परिणाम लिहा.

f) नागरीकरणाच्या समस्या दूर करण्यासाठी कोणतीही चार उपाय सुचवा.

g) भारतातील नागरिकांची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.

h) नागरीकरणाची कोणतीही चार कारणे लिहा.

प्र.५: लघुतरे लिहा.

अ) मानव विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) आणीबाणीच्या काळातील लोकसंख्या धोरणाची प्रमुख उद्दिष्टे सांगा.

क) कुटुंब नियोजनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ड) सन २००० च्या नवीन लोकसंख्या धोरणाची उद्दिष्टे सांगा.

किंवा

e) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील प्रमुख तरतुदी सांगा.

f) राष्ट्रीय महिला सबलीकरण धोरणाची प्रमुख उद्दिष्टे सांगा.

g) कुटुंब नियोजन कार्यक्रमातील अडथळे सांगा.

h) मानवी आरोग्याच्या समस्या स्पष्ट करा.